

# Uppliv Kristinehamns parker och skulpturer



## **Välkommen på promenad bland parker och skulpturer!**

Natur och kultur gör gott för oss människor. Så visst passar det bra att förena båda delarna i en rundvandring bland parker och skulpturer i centrala Kristinehamn?

I denna guide hittar du kortfattad historik och fakta om ett tiotal av våra populära parker och skulpturer. De skulpturer och parker som valts ut är några av dem som ligger närmast centrum - med andra ord bara några få av de många parker och offentliga skulpturer som finns runt om i kommunen.

Vår rundvandring startar vid turistbyrån. Karta hittar du på sista uppslaget i guiden.

Trevlig promenad!

Hälsningar från kulturförvaltningen och  
parkavdelningen, Kristinehamns kommun



Från turistbyrån promenerar du längs Södra Torget fram till Kungsgatan, där du svänger höger. Följ Kungsgatan tills första korsningen (Tegelslagaregatan) och sväng vänster. Passera genom "Vintergatan" och fram till Assemblégatan, där du korsar gatan och svänger vänster. Lite längre fram hittar du skulpturen "Systrar" på höger sida.

**I** **Konstverk: Systrar (Lorraine Rantala)**  
**Plats: Familjecentralen, Assemblégatan**

Att "dingla" med benen för att man inte når ner till marken, är väl något som alla barn gör, en rörelse som är så typisk för ett rastlöst barn. Denna rörelse är också utgångspunkten för Lorraine Rantalas skulptur Systrar, som föreställer två barn sittande på en bänk.

Centralt i uttrycket är rörelsen i det växelvis dinglandet med benen och den intima känslan i vänskap. Detta förstärks genom den extra plats som finns på bänken - perfekt för den som vill att sitta tillsammans med "systrarna" !

Skulpturen invigdes 2004.





Fortsätt vidare på Assemblégatan och korsa Nya Kyrkogatan via övergångsstället. Följ sedan stigen över till Brogårdsparken.

## **2** **Konstverk: Kvinna (Lorraine Rantala)** **Plats: Brogårdsparken**

I Brogårdsparken stoltserar Lorraine Rantalas skulptur ”Kvinna”, omgiven av en stor perennrikt med prunkande växtlighet.

Skulpturen föreställer en lätt abstraherad sittande kvinnogestalt, gjuten i brons. Formspråket i figuren framhäver en tyngd och mäktighet i kvinnan, med ett lätt vridet huvud och en hand lyft och formad till en skål, som skulle kunna rymma vad helst en betraktare så önskar.

Skulpturen invigdes 1997.

Utmed älven finns grusgångar som leder genom planteringar av rhododendron och azalea. Går du närmare älven ser du att stentrapporna, där man förr i tiden hämtade vatten, finns bevarade.

Korsa älven genom att gå över Gröna bron. Stanna gärna till en stund på bron och njut av den mysiga utsikten. På andra sidan bron finns Nordenfeldts-parken.

### **3** **Konstverk: Millenniestenen** **Plats: Nordenfeldtsparken**

I Nordenfeldtsparken fanns trädgårdar redan 1710! Borgmästare CH Nordenfelt skänkte några av trädgårdstomterna till staden på villkor att man skulle anlägga en park som brandskydd. Parken invigdes år 1877.

År 2000 restes en ”milleniesten” för att visa efterkommande hur Kristinehamn såg ut och verkade då.

I samma park finns också riksträdet, som planterades 1986 - en ornäsbjörk med flikiga blad. Sådana planterades runt hela Sverige vid den tiden. Varje år rapporterar kommunens stads-trädgårdsmästare in till Stadsträdgårdsmästarnas riksförbund när björkens löv är stora som ”musöron”. På så sätt vet man hur långt våren kommit i landet!





KRISTINA HANSEN  
1850-1920



1850  
1920



Följ stigen genom Nordenfeldtsparken upp på Trädgårdsgatan och tillbaka till Kungsgatan. Sväng höger in på Kungsgatan och följ gatan ett kvarter. När Norra Staketgatan korsar tar du till höger. Titta gärna lite extra på de vackra lindarna som kantar gatan! Fortsätt ett kvarter och ta vänster in på Fabriksgatan. Efter 100 meters promenad ligger Hedinparken.

#### **4 Plats: Hedinparken**

Hedinparken är en grön oas bara ett stenkast från Kristinehamns centrum. Parken är omgiven av gammal fin bebyggelse och det är trevligt att strosa runt även i det omkringliggande området.

Hedinparken har fått sitt namn från häradshövdingen Hedin. Det var ett reservat för järnvägen som blev så fint att det fick bli en park!

Från Hedinparken fortsätter du längs Biblioteksgatan fram till Järnvägsparken.

**5** **Konstverk: Bit för bit (Palle Pernevi)**  
**Plats: Järnvägsparken**

Järnvägsparken är en klassisk stadspark från 1934 med stora uppväxta träd och generösa rabatter. Parken anlades längs med den dåtida järnvägen. Det gamla spåret markeras med en björkrad som löper genom parken.

I Järnvägsparken hittar vi Palle Pernevis skulptur Bit för bit. Kristinehamns kommun utlyste 1966 en tävling för utförande av en utomhusskulptur. Pernevis skulptur/fontän Bit för bit vann, och vinnande konstnär fick också välja plats för verket. Det sägs att Pernevi smög omkring i staden nattetid för att se ut en lämplig plats! Skulpturen, som är tillverkad i format, svetsat rostfritt stål, binds samman av vatten i en fontän, som fångas upp i ett stort kar av röd Bohusgranit.

Runt skulpturen planteras säsongens sortiment av sommarblommor. Här finns också en förteckning över namnen på sommarblommorna i Kristinehamns parker.



# BIBLIOTEK



Från Järnvägsparken ser du Kristinehamns bibliotek - med ett spännande trappräcke.

**6** **Konstverk: Trappräcke, figurer (Eric Elfwén)**  
**Plats: Biblioteket**

Den byggad som inrymmer biblioteket byggdes åren 1953-55. Som en del i arkitekt Grafströms vision fanns även den konstnärliga utsmyckningen med som en naturlig del redan från början.

Dåtidens stadsbyggnadskommitté bjöd in ett antal konstnärer som fick lämna förslag på den interiöra och exteriöra miljön. När det gällde yttertrappan vid entrén så förordade arkitekten en konstnär vid namn Eric Elfwén. Hans förslag var sex stycken gjutna abstrakta figurer, som integrerades i trappräckena. Figureerna är förmodligen gjutna i zink.

Från biblioteket, fortsatt längs Tullportsgatan ut på Kungsgatan igen. Ta sedan höger in på Norra Staketgatan och följ vägen ca 100 m. Sväng vänster in på Västerlånggatan. Vid Norra torget tar du höger och följer Norra hamngatan in på gång- och cykelvägen som går runt det gamla badhuset. Fortsätt grusgången fram till Ölme diversehandel och kafé och beundra den vackra helårsfontänen.

## **7** **Konstverk: Helårsfontän (Carl Nesjar)** **Plats: Svinvallen**

Den norske skulptören Carl Nesjar är upphovsmannen till detta märkliga konstverk. Det är något så ovanligt som en helårsfontän, vilket innebär att den inte som ett vanligt utomhuskonstverk lägger sig till ro under ett snötäcke på vintern och bidar sin tid tills vårsolen tittar fram. Istället byter Nesjars konstverk då skepnad och blir en skapelse i skimrande isdrapering.

Kombinationen av vatten, ljus och ett fyra meter högt konstverk, kan på så vis ändra uttryck efter årstiderna, från vinterns frostdräkt till sommarens vattenkaskader.

Fontänen har fått en vacker placering efter konstnärens önskemål på Svinvallen med dess öppna miljö. Konstverket invigdes sommaren 2006.





Fortsätt sedan längs kajen tillbaka mot centrum. Precis där Varnan kröker in mot centrum finns galeasen Mathilda.

8

## **Konstverk: Galeasen Mathilda (Carl-Emil Berglin)**

**Plats: Norra sidans kaj av Inre hamnen**

Axel Broström tog 1865 det första steget till det som skulle utvecklas till Sveriges främsta sjöfartsrörelse, Broströmskoncernen, genom att köpa Galeasen Mathilda.

Denna skuta användes huvudsakligen till att rakta järnmalmen från Bergslagen via Kristinehamn över Väneren ner till Göteborg och vidare ut i världen.

1964 beslutade Kristinehamns kommun att låta konstnären Carl-Emil Berglin få i uppdrag att göra ett minnesmärke över Axel Broström och skeppet Mathilda.





Fortsätt längs kajen tillbaka mot centrum. Längs vägen finns vackra planteringar och i slutet av parken hittar du en minnessten.

**Konstverk: Christinehamn-Sjöändan järnväg minnessten (Bengt Everhall)**  
**Plats: Vågparken**

9a Vågparken är en historisk plats. Hit kom den viktiga järnmalmen för att vägas och sedan skeppas vidare över Vänern, ut i världen. Vågparken är döpt efter den järnväg som användes vid utskeppningen av Bergslagens järn.

Här slutade järnvägen från Sjöändan, en järnväg som öppnades för trafik 1850. Syftet med den smalspåriga järnvägen var att samla ihop järnet från Bergslagen till lastplatsen Sjöändan vid Bergsjöns södra del, och transportera det vidare till Vänern. Banan var 11 km lång och de första åren användes hästar som dragkraft, men de ersattes 1858 av ett ånglok.

9b År 1961 beslutade Kristinehamns kommun att en minnessten skulle resas med anledning av ”Christinehamn-Sjöändan Jernväg 1849-1874”. Det blev en relief gjuten i brons av konstnären Bengt Everhall.

När du beundrat minnesstenen i Vågparken, vänd blicken mot centrum igen. Vid övergångsstället korsar du Västerlånggatan och fortsätter sedan över Norra Torget fram till Rådhuset och Rådhusparken.

## **10** **Konstverk: Daphne (Erik Rafael Rådberg)** **Plats: Rådhusparken**

I skuggan av den stora almen utanför Rådhuset finns tidigt på våren mängder av vårlöften i form av krokus och vintergäck. Senare tas blomningen över av sommarblommor, rhododendron och syren.

Skulpturen Daphne är utförd år 1946 av Erik Rafael Rådberg. Tittar man noga efter på skulpturens sockel finner man en platta med inskriften ”Tack Daphne Nicou för god hjälp”. Flickan som 1945 satt modell åt skulptören Rafael Rådberg hette Daphne Nicou, sedermera Engström, och var vid tillfället åtta år gammal. Beställningen var från början en ren privatsak från familjen, men samtidigt hade Kristinehamns stad önskemål om att få inköpa ett verk av Kristinehamnskonstnären. En för-frågan gjordes till familjen Nicou om att få gjuta en replik av Daphne, vilket också godkändes och skulpturen placerades i Rådhusparken 1949.





VALKOMMEN TILL  
**STATT**





Vänd återigen blicken mot centrum och gå över Kungsbron till Stadshotellet. Här slutar vår vandring för denna gång.

## **II Plats: Området vid Stadshotellet**

Stadshotellet ritades av arkitekterna Axel och Hjalmar Kumlien. Framför hotellet finns en fontän kantad av perenner. Här kan man slå sig ner i parksoffor och njuta av rabatter med sommarblommor. Bergskörsbär ger skir vårblomning.

Till vänster om hotellet växer de ståtliga popplarna Adam & Eva som planterades redan på 1820-talet.

## Mariebergs park & idéträdgård

Mariebergs park anlades i samband med att Mariebergs hospital byggdes 1883. Det 32 hektar stora parkområdet är helt och hållet anlagt, grävt och byggt för hand av patienter och vårdare under översyn av överläkaren och trädgårdsmästaren. Runt om i parken finns ett stort antal träd och över 10 kilometer klippta häckar av olika slag! De gamla träden och alléerna är boplats för en mängd fåglar, insekter och fladdermöss.

Rester av den en gång så imponerande fruktträdgården finns kvar och bjuder på vacker blomsterprakt på våren. Den stensatta bäcken som leder genom parken, stannar upp i en damm med tillhörande musiktorn och ringlar sedan vidare ut i Vänern.

Idéträdgården började ta form år 2000 och har sakta växt fram med pergola, lusthus och kryddträdgård. Platsen är den samma där hospitalet hade växthus redan 1891. Då odlades mestadels gurka men allteftersom växthusen blev modernare och med värme så kunde man odla blommor, tomater och vindruvor.

I dagens idéträdgård tänjer man på gränserna och provar på olika material och växtkombinationer, både kortvariga installationer och permanenta. Tanken är att det alltid ska finnas någonting nytt och spännande för besökaren att inspireras och lockas av.





Från vänster: Jacqueline, Solens Apostel och Vindsegel.

**Konstverk: Jacqueline (Pablo Picasso)**  
**Plats: Strandudden ("Picassoudden") i**  
**Kristinehamns skärgård**

- "Oui." Med tre enkla bokstäver på en papperslapp bekräftade Pablo Picasso att han valde Kristinehamn för sin 15 meter höga monumentalskulptur i serien "Les dames de Mougins". Skulpturmodellen, kallad Jacqueline, är utförd i sandblästrad betong och är det största Picassokonstverket i världen. Den valda platsen för skulpturen blev på Strandudden vid Vänerns strand.

**Konstverk: Oui (Carl Nesjar)**  
**Plats: Kristinehamns Konstmuseum, Marieberg**

Skulpturen Oui ägs av Moderna Museet och har deponerats utanför Kristinehamns Konstmuseum. Skulpturen är utförd i blästrad naturbetong och tillverkad 1964.

**Konstverk: Kolonn (Bengt Olson)**  
**Plats: Kristinehamns Konstmuseum, Marieberg**

Konstverket ägs av Kristinehamnskonstnären Bengt Olson. Han bor och verkar sedan många år i Paris.

**Konstverk: Byst Axel Broström  
(Eric Rafael Rådberg)**

**Plats: Broströmska stiftelsen, Fermgatan**

Bysten av Axel Broström är det första offentliga konstverk som sattes upp i Kristinehamn! Detta mäktiga porträtt av kristinehamnaren och Broströmskoncernens grundare, höggs i svart granit av skulptören Eric Rafael Rådberg. Placeringen är den samma nu som då, blickande ut över hamnområdet, där skeppsredaren Broström en gång började sin bana.

**Konstverk: Solens apostel (Doris Bengtsson)**

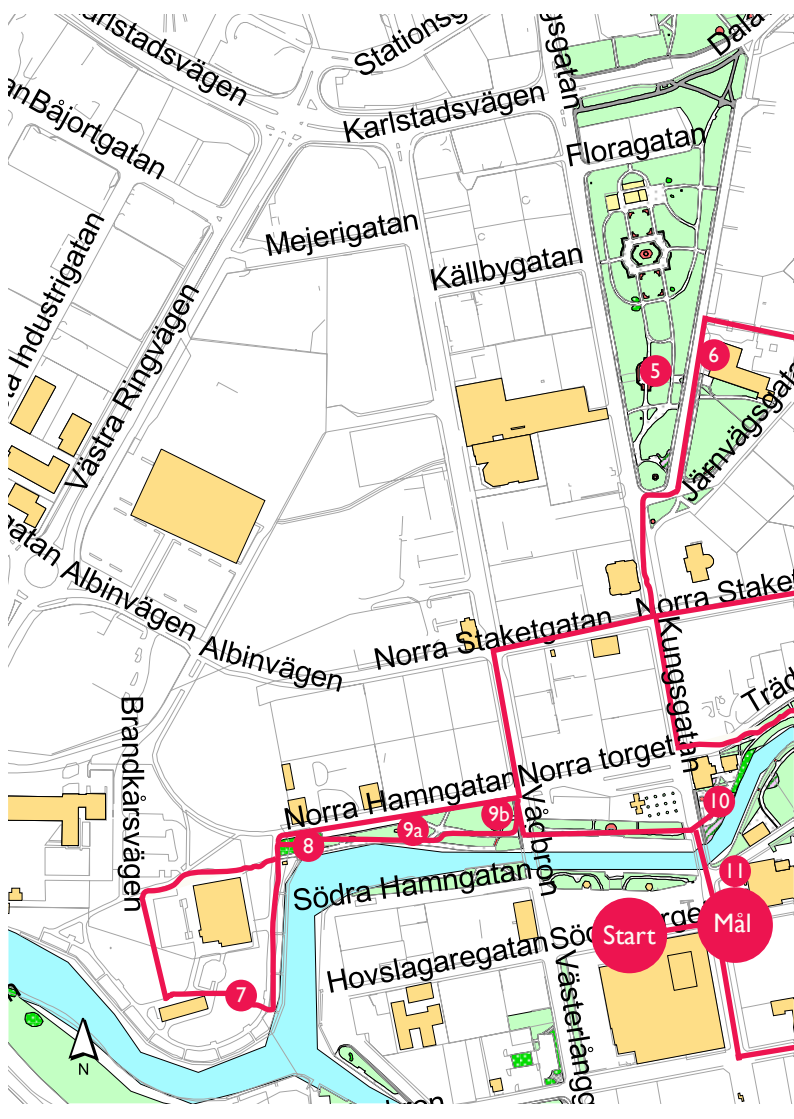
**Plats: Bruksdammsparken, Björneborg**

”Solens Apostel” är gjord av svart diabas, en bergart som bildats från magman i jordens innandöme. När magman kyls av bildas en mycket hård och tät bergart. Stenen är eftertraktad av konstnärer för sin svarta färg och täta struktur. Doris Bengtsons skulptur är ett gott exempel på hur man kan polera upp till spegelblank yta, som kontrasterar vackert mot mer råa och oarbetade ytor.

**Konstverk: Vindsegel (Svenolof Sundberg)**

**Plats: Entrén vid Restaurang Krongården, fd A9**

I samband med att Kristinehamn 1992 firade 350-årsjubileum beslutade ansvariga vid dåvarande Bergslagen Artilleriregemente A9, att skänka en gåva till staden i form av konstverket ”Vindsegel”, som ställdes upp vid regementets matsal, numera Restaurang Krongården.



Stationsgatan

Karlstadsvägen

Floragatan

Mejerigatan

Källbygatan

Dala

Industrigatan

Västra Ringvägen

5

6

Jämvägsgränd

gatan

Albinvägen

Norra Staketgatan

Norra Staketgatan

Brandkärsvägen

Albinvägen

Kungsgatan

Norra Hamngatan

Norra torget

Träd

Södra Hamngatan

Västerbron

10

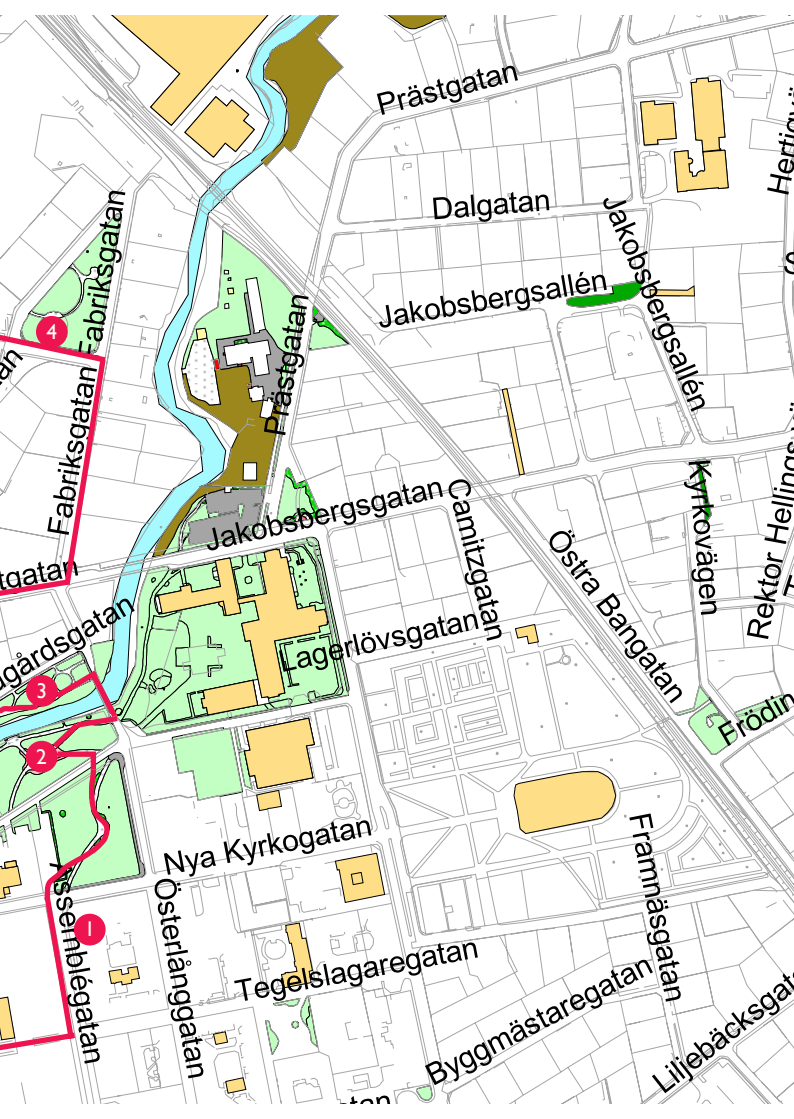
Hovslagaregatan

Södra Hamngatan

Start

Mål





**Gå på rundvandring bland skulpturer och parker! I denna broschyr finns ett urval av de många offentliga skulpturer som finns runt om i kommunen.**



**Kristinehamns  
kommun**